

ЕКОНОМІЧНА ІНТЕГРАЦІЯ В РАМКАХ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ АСОЦІАЦІЇ ВІЛЬНОЇ ТОРГІВЛІ: ДОСВІД ДЛЯ УКРАЇНИ

К. СМІРНОВА

*кандидат юридичних наук,
доцент кафедри порівняльного і європейського права
Інституту міжнародних відносин
(Київський національний університет
імені Тараса Шевченка)*

Процеси європейської економічної інтеграції розпочалися на терені Європи після Другої світової війни. Процеси інтеграції розпочинаються із заснуванням зони вільної торгівлі (далі — ЗВТ). Результатом такої інтеграції стало не тільки створення найпотужнішого в Європі «наднаціонального» регулятора економічних, соціальних, культурних, гуманітарних та інших відносин — Європейського співтовариства, а згодом і Європейського Союзу (далі — ЄС, Євросоюз). Економічна інтеграція в рамках Європейського Союзу пройшла всі класичні етапи свого становлення — від зони вільної торгівлі, через митний, економічний і валютний союзи, до формування внутрішнього ринку і політичного союзу.

Зони вільної торгівлі потребують меншої координації зовнішньоекономічної політики, зберігають незалежність країн у формуванні митної політики щодо третіх країн, дають можливість уникнути питання членства у межах митних союзів, спільних ринків, економічних союзів та розвитку простих форм міжнародної інтеграції. Причому формування зон вільної торгівлі є найбільш стабільним триваючим процесом у випадках відмови від переходу до найбільш високих рівнів економічної інтеграції.

Однією з перших зон вільної торгівлі в Європі після Другої світової війни є зона, створена в межах Європейської асоціації вільної торгівлі (далі — ЄАВТ, Асоціація). Процеси європейської економічної інтеграції в рамках європейських співтовариств, їх темпи та характер не задовольняли деякі європейські країни. Тому сім держав Європи (Австрія, Велика Британія, Данія, Норвегія, Португалія, Швеція і Швейцарія) створили власну інтеграційну структуру в економічній сфері — ЄАВТ. Така організація була створена як альтернатива для тих західноєвропейських держав, які не бажали й не могли приєднатися до європейських співтовариств й вважали плани створення «спільного (а згодом внутрішнього) ринку» надто амбіційними.

© К. Смирнова, 2012

Слід зазначити, що протягом всього часу свого існування з 1960 р. і до сьогодні, незважаючи на зміни в організаційній структурі та в кількісному складі країн-учасниць, ЄАВТ залишається однією з могутніх економічних об'єднань на основі зони вільної торгівлі. Характерним для Асоціації є те, що така ЗВТ не передбачає інтеграції з іншими структурами або переходу до більш розвинених форм інтеграції. Причому, як показує практика, така модель самостійно може інтегруватися в наступні рівні. Прикладом цього слугує Угода про створення Європейського економічного простору (далі — ЄЕП) між ЄС, його державами-членами та країнами ЄАВТ, яка була підписана у травні 1992 р. [1]. Євросоюз та ЄАВТ залишаються формально юридично різними міжнародними організаціями, але фактично в економічній сфері країни ЄАВТ залучені до внутрішнього ринку Євросоюзу із вільним рухом товарів, осіб, послуг, капіталів і платежів. Однак при цьому не йдеться про скасування контролю на кордонах та заснування митного союзу. За словами В. Муравйова, ця угода деякою мірою є унікальною в договірній практиці європейських інтеграційних організацій, оскільки фактично повністю відтворює положення Договору про функціонування Євросоюзу, які стосуються співробітництва в економічній сфері [2].

Європейська асоціація вільної торгівлі була заснована в результаті Стокгольмської угоди, що була підписана 4 січня 1960 р. й набула чинності після обміну ратифікаційними грамотами 3 травня того ж року. Варто особливо зазначити, що розробка Угоди про заснування ЄАВТ, її підписання та набуття чинності пройшли в найкоротші строки. Рішення про створення Асоціації було прийнято представниками семи країн на зустрічах у м. Осло в лютому 1959 р. і в Сальтсйобаден (біля Стокгольма) в червні 1959 р. Текст установчого договору організації був підготовлений до вересня 1959 р., а вже 20 листопада того ж року був схвалений на урядовій конференції держав у Стокгольмі.

Європейська асоціація вільної торгівлі є торговельно-економічним об'єднанням, створеним за ініціативою Великої Британії. На момент створення до ЄАВТ входили Австрія, Велика Британія, Данія, Норвегія, Португалія, Швейцарія та Швеція. Відповідно до спеціального Протоколу від 4 січня 1960 р. Ліхтенштейн став асоційованим членом ЄАВТ, а повноправне його членство в організації було оформлено лише в 1991 р. Протягом усього часу свого існування деякі країни — учасниці ЄАВТ вийшли зі складу організації (наприклад, 1973 р. — Велика Британія, Данія; 1986 р. — Португалія; 1995 р. — Австрія, Швеція, Фінляндія). На сучасному етапі ЄАВТ об'єднує митні території чотирьох європейських країн, які не вступили до Європейського Союзу, зокрема, Республіки Ісландія, Князівства Ліхтенштейн, Королівства Норвегії та Швейцарської Конфедерації. Розвиток торговельних відносин з іншими країнами та їх регіональними об'єднаннями призвів до потреби перегляду країнами — членами ЄАВТ положень Стокгольмської угоди про ЄАВТ (далі — Угода про ЄАВТ). Оновлену угоду було підписано 21 червня 2001 р. у м. Вадуц, Ліхтенштейн і вона набула чинності 1 червня 2002 р.

Основу ЄАВТ складає зона вільної торгівлі. Основними завданнями ЄАВТ згідно зі ст. 2 Угоди про ЄАВТ є сприяння підвищенню послідовної та збалансованої торгівлі та економічних відносин між державами-членами, вільна торгівля

товарами, лібералізація вільного руху осіб, торгівлі послугами та руху інвестицій і забезпечення добросовісних умов конкуренції, що впливають на торгівлю між державами-членами. У взаємній торгівлі скасовані митні збори та кількісні обмеження (статті 3, 7 Угоди). Відповідно до ст. 8. Угоди про ЄАВТ скасування мит та кількісних обмежень на імпорт та експорт, включаючи еквівалентні їм заходи, не розповсюджується на сільськогосподарські товари та на товари, що вироблені із сільськогосподарської сировини. Однак ці винятки не поширюються на рибні та інші морепродукти (ст. 10), торгівля якими регулюється положеннями Угоди про ЄАВТ.

Відповідно до Угоди про ЄАВТ не передбачається встановлення єдиних митних тарифів щодо третіх країн. Ця обставина до цих пір ускладнює торговельний обмін між державами-членами, оскільки існує ймовірність проникнення на територію будь-якої держави — члена ЄАВТ товарів із третіх країн через іншу державу-члена. Була створена спеціальна система контролю за походженням товарів, що визначена в Додатку А до Угоди про ЄАВТ. Відповідно до складної формули, визначеної в Угоді, товарами, що походять із держав-членів, вважаються такі товари, в яких вартість сировини й напівфабрикатів, імпортованих із третіх країн, не перевищує 50 %.

Доволі детально в Угоді про ЄАВТ визначені положення, що стосуються захисту добросовісної конкуренції, надання державної допомоги й діяльності державних підприємств та монополій. Стосовно правового регулювання надання державної допомоги, Угода про ЄАВТ інкорпорує положення Угоди СОТ щодо субсидій та компенсаційних заходів, як це чітко зазначено у ст. 16.

Зона вільної торгівлі в межах ЄАВТ доповнена свободою переміщення осіб, яка регулюється окремим розділом Угоди про ЄАВТ (розділ VIII), Додатком К та Протоколом до Додатка К. Ця свобода передбачена винятково для громадян Ліхтенштейну та Швейцарії. Визначено, що громадянам держав-учасниць гарантується право на в'їзд, проживання, доступ до зайнятості та право залишатись на території держави-учасниці. Доповнена свобода руху осіб також координацією соціальних політик та принципом взаємного визнання професійних кваліфікацій (статті 21, 22 Угоди про ЄАВТ).

Відповідно до Угоди про ЄАВТ держави — учасниці ЄАВТ лібералізують транспортний сектор — ринок перевезень товарів і пасажирів наземним (автомобільним та залізничним) та повітряним транспортом (ст. 35 Угоди про ЄАВТ, Додатки Р, Q). Однак положення Угоди не поширюється на каботажні перевезення, здійснювані в межах однієї держави-члена перевізником з іншої держави-члена (ст. 12 Додатка Р).

В Угоді про ЄАВТ чітко зазначено, що антидемпінгові заходи, компенсаційні збори та засоби проти недозволеної комерційної практики, які можуть вводитись проти третьої країни, не застосовуються у відносинах між державами-членами (ст. 36 Угоди про ЄАВТ).

У рамках ЄАВТ функціонує інституційний механізм, представлений Радою ЄАВТ, що в своєму складі може формувати додаткові органи, перелік яких чітко передбачений Додатком S. До повноважень Ради ЄАВТ входить розробка рекомендацій, контроль за виконанням положень Угоди про ЄАВТ та прийняття рі-

шень щодо внесення змін до неї, укладання торговельних угод та угод про співробітництво з третіми державами та міжнародними організаціями (ст. 43 Угоди про ЄАВТ). Рішення та рекомендації вимагають, як правило, одноголосного їх прийняття всіма державами-членами.

Отже, на практиці ЄАВТ можна визначити як самодостатню модель зони вільної торгівлі, яка не передбачає інтеграції з іншими структурами або переходу до більш розвинених форм інтеграції. Європейська асоціація вільної торгівлі не має на меті створення економічного і валютного союзу. Режим вільного безмитного товарообігу в межах ЄАВТ діє тільки щодо промислових товарів і не розповсюджується на сільськогосподарську продукцію. У рамках ЄАВТ не існує єдиного митного тарифу. За кожною державою— членом ЄАВТ зберігається зовнішньоторговельна автономія та власні митні збори в торгівлі з третіми країнами.

Незважаючи на те, що нині ЄАВТ в основному зосереджує свою діяльність щодо виконання умов Договору про ЄЕП з Європейським Союзом [3; 4], Асоціація підтримує активну зовнішню діяльність із третіми країнами.

Фактично активна зовнішня політика ЄАВТ розпочалася з 1990-х років на зразок зовнішніх економічних відносин Європейського Союзу з третіми країнами. На період 90-х років ХХ ст. ЄАВТ почала укладати угоди про вільну торгівлю з країнами, які згодом ставали членами Європейського Союзу (зокрема, Болгарія, Естонія, Латвія, Литва, Польща, Румунія, Словацька Республіка, Словенія, Чеська Республіка, Угорщина). Ці угоди були замінені відповідними домовленостями між ЄАВТ та Євросоюзом у рамках ЄЕП.

1995 року Рада ЄАВТ прийняла рішення про розширення географічних меж укладання преференційних угод, виходячи за рамки країн Євросередземноморського басейну. Таким чином, 2000 р. була укладена перша така угода з Мексикою. Підписуючи угоди про зону вільної торгівлі з третіми країнами, держави ЄАВТ формують мережу зон вільної торгівлі. Відповідно до прийнятої концепції розвитку зовнішньої політики ЄАВТ продовжує розширювати мережу ЗВТ. Нині ЄАВТ вже створила розгалужену мережу угод про вільну торгівлю з країнами Центральної та Східної Європи, басейну Середземного моря, Азії, Північної та Південної Америки, Близького Сходу, Африки. Таке співробітництво здійснюється на двох рівнях. Перший рівень співробітництва передбачає укладення ЄАВТ спільних декларацій про співробітництво (ЄАВТ укладено спільні декларації про співробітництво з вісьмома країнами та регіональними організаціями). Другий рівень співробітництва передбачає укладення двосторонніх угод про вільну торгівлю. За даними ЄАВТ, укладено 24 угоди про вільну торгівлю з 33 країнами (зокрема, наприклад, з Албанією, Єгиптом, Ізраїлем, Йорданією, Канадою, Колумбією, Македонією, Марокко, Мексикою, Чилі, Палестинською Автономією, Перу, Сінгапуром, Тунісом, Туреччиною, Хорватією тощо та з Південно-Африканським Митним Союзом, Радою співробітництва країн Перської затоки).

Співробітництво ЄАВТ з Україною здійснювалося поступово, проходячи два рівні [5].

Перший рівень співробітництва розпочався з підписанням Декларації між країнами ЄАВТ та Україною про співробітництво (19 червня 2000 р.).

Другий рівень співробітництва характеризується укладанням Угоди про зону вільної торгівлі (далі — Угода про ЗВТ), яка була підписана 24 червня 2010 р. у м. Рейк'явіку. Варто особливо відзначити, що ця угода є першою підписаною преференційною угодою після вступу України до СОТ.

Для набуття чинності Угодою про ЗВТ потрібна її ратифікація (або інший спосіб вираження згоди на обов'язковість) всіма країнами — членами ЄАВТ та Україною відповідно до їх внутрішніх конституційних процедур. Угодою передбачено, що депозитарієм призначений Уряд Норвегії (ст. 10.9), якому направляються всі ноти щодо інструментів ратифікації, приєднання або затвердження Угоди, й після спливу тримісячного періоду з моменту надання останніх ратифікаційних грамот Угода набуває чинності (ст. 10.8 Угоди про ЗВТ). Угоду про ЗВТ було ратифіковано Швейцарією, Ліхтенштейном та Ісландією впродовж 2010 р. Стортинг Норвегії ратифікував Угоду наприкінці 2011 р. Верховною Радою України Угода була ратифікована в грудні 2011 р. [6]. Набула чинності ця Угода 1 червня 2012 р. Одночасно із набуттям чинності Угодою про ЗВТ, набувають юридичної сили ще три угоди, підписані на двосторонній основі з державами-членами (з Ісландією, Норвегією та Швейцарією) про торгівлю сільськогосподарськими товарами. При цьому в Угоді про ЗВТ відзначений безпосередній зв'язок між чинністю всіх цих чотирьох договорів. Ці угоди становлять частину юридичних документів, які є підставою для створення зони вільної торгівлі між державами ЄАВТ і Україною (п. 4 ст. 10.8).

Угода про зону вільної торгівлі між країнами ЄАВТ та Україною передбачає заснування зони вільної торгівлі з метою лібералізації торгівлі товарами, послугами, ліквідації бар'єрів у торгівлі та залучення інвестицій (ст. 1.1 Угоди). Варто зазначити, що ця Угода застосовується до торговельних відносин між державами ЄАВТ — з однієї сторони і Україною — з іншої сторони, але не до торговельних відносин між окремими державами ЄАВТ. У зв'язку з тим, що між Швейцарією та Ліхтенштейном заснований митний союз угодою від 29 березня 1923 р. (п. 2 ст. 1.2), інтереси Ліхтенштейну представляє Швейцарія в питаннях, пов'язаних із Угодою про ЗВТ з Україною. Іншими словами, між Швейцарією та Ліхтенштейном діє єдиний митний тариф щодо третіх країн, й до України зокрема.

Територіальні межі застосування Угоди про ЗВТ охоплюють всі території держав-учасниць, на які розповсюджується їх суверенітет і юрисдикція відповідно до міжнародного права. Єдиним винятком є норвезька територія Свальбард, де застосовується Угода тільки щодо торгівлі товарами.

У сфері торгівлі товарами зона вільної торгівлі розповсюджується на категорії товарів під класами від 25 до 97 відповідно до Гармонізованої системи опису та кодування товарів (далі — ГС), також розповсюджується на перероблені сільськогосподарські продукти (товари тваринного і рослинного походження), морську продукцію і рибу (ст. 2.1 Угоди про ЗВТ). При цьому додатками до Угоди про ЗВТ встановлюються детальний опис товарів, які виключаються із зони вільної торгівлі (наприклад, деякі товари хімічної продукції), класифікація товарів, які належать до переробленої сільськогосподарської продукції, морської продукції.

Угодою про ЗВТ передбачені особливі правила визначення походження товарів (ст. 2.2), що загалом відображає аналогічні правила, застосовані в Угоді

про ЄАВТ. Важливо окремо виділити, що в Протоколі до Угоди про ЗВТ з Україною окремо зазначено, що товарами, які походять із держав ЄАВТ, є продукти, що походять з ЄЕП, однак ця категорія товарів буде застосовуватись у ЗВТ між ЄАВТ та Україною лише за умови, якщо Угода про вільну торгівлю між Україною, з одного боку, та Європейським Союзом, з іншого боку, міститиме правила визначення походження, ідентичні тим, що містяться в цьому Протоколі. Таким чином, за відсутності угоди з Євросоюзом товари, що походять із країн ЄЕП, виключені з умов вільної торгівлі. З метою контролю за виконанням правил походження товарів між сторонами створюється Підкомітет із правил визначення походження, митних процедур та сприяння торгівлі (ст. 2.11).

Відповідно до Угоди про ЗВТ після набрання нею чинності між сторонами скасовуються всі мита та еквівалентні миту податки і збори на імпорт товарів, які походять із держав ЄАВТ або України (ст. 2.3 Угоди), а також вводиться заборона введення в дію нових мит та еквівалентних миту податків і зборів на імпорт. Однак із цього загального правила ЗВТ є винятки, які містяться в Додатку IV. Цей Додаток містить детальний перелік товарів та встановлені графіки перехідного періоду зниження рівня мита, який охоплюватиме в середньому десять років. Аналогічне правило розповсюджується й на мита та еквівалентні миту податки і збори на експорт товарів (ст. 2.4). В Угоді міститься посилання на зобов'язання України щодо поступового скорочення таких мит, передбачені в рамках СОТ. Також передбачено, що якщо Україна знизить або скасує мита та еквівалентні миту податки та збори на експорт товарів до Європейського Союзу, Україна зобов'язана надати державам ЄАВТ не менш сприятливий режим.

Щодо санітарних та фітосанітарних заходів в Угоді про ЗВТ міститься посилання на Угоду СОТ про застосування таких заходів (статті 2.8, 2.9 Угоди). Аналогічний принцип міститься і щодо технічних норм, стандартів і оцінки відповідності, які повинні регулюватися Угодою СОТ про технічні бар'єри у торгівлі. Таким чином, додаткових заходів щодо скасування додаткових бар'єрів у торгівлі не визначено. Натомість, варто зазначити, що з деякими країнами ЄАВТ в угодах про вільну торгівлю застосовує додаткові права і обов'язки щодо санітарних та фітосанітарних заходів, які трактуються як такі, що ведуть до технічних бар'єрів у торгівлі. Наприклад, Угода між країнами ЄАВТ та Чилі від 26 червня 2003 р. [7] містить можливість більш поглибленого співробітництва щодо скасування таких технічних бар'єрів, при чому чітко визначена можливість консультування в межах Спільного комітету, можливість укладання угод між відповідними відомствами сторін і т. д. Положення статей Угоди з Україною характеризуються більш стислим виразом можливостей поглиблення співпраці в цій сфері.

В Угоді про ЗВТ міститься посилання на ст. XI ГАТТ 1994, відповідно до якої сторони користуються правами та обов'язками стосовно обмеження експорту й імпорту (ст. 2.6). Таким чином, додаткові обмеження експорту та імпорту Угодою не передбачені.

Окремо в Угоді про ЗВТ зазначені можливості та конкретні форми двосторонніх захисних заходів, які можуть вживатися у випадках завдання або загрози завданням серйозної шкоди галузі внутрішнього виробництва аналогічної продукції або продукції, що безпосередньо конкурує з імпортованою на території

Сторони-імпортера. Так, згідно зі ст. 2.16 Угоди про ЗВТ двосторонні захисні заходи можуть полягати у призупиненні подальшого скорочення будь-якої ставки митного збору, передбаченого цією Угодою для певного виду продукції, або підвищенні ставки мита на певний вид продукції. Причому такі захисні заходи можуть вживатися на строк, що не перевищує одного року, а за виняткових умов після розгляду Спільним комітетом заходи можуть бути вжиті на максимальний загальний строк, який не перевищує три роки. Сторонам також надається можливість вживати тимчасові захисні заходи на строк не більше 200 днів.

Стосовно правового регулювання субсидій та компенсаційних заходів в Угоді про ЗВТ міститься посилання на статті VI і XVI ГАТТ 1994 й Угоду СОТ із субсидій та компенсаційних заходів. Угода також передбачає взаємне незастосування антидемпінгових заходів (ст. 2.14 Угоди).

На відміну від Угоди про ЄАВТ, що засновує ЗВТ між країнами ЄАВТ, в Угоді про ЗВТ з Україною відсутні спеціальні норми щодо взаємного визнання сертифікатів, дозволів, маркувань відповідності й форм декларування виробником про відповідність, що спрощує торгівлю товарами.

Окрім зазначених положень щодо торгівлі товарами, Угода включає в ЗВТ також й торгівлю послугами, що в основному регулюється введеними цією Угодою статтями Генеральної угоди про торгівлю послугами (ГАТС). У зв'язку з цим Угодою запроваджено національний режим (ст. 3.6), а також режим найбільшого сприяння із відповідним Списком винятків (ст. 3.4). Про запровадження принципу взаємного визнання сертифікатів, дипломів та інших документів, пов'язаних із торгівлею послугами, також чітко не йдеться в Угоді з Україною. Стаття 3.9 Угоди про ЗВТ вказує, що таке визнання може здійснюватися на підставі угоди або домовленості з цією іншою Стороною, або надаватися незалежно. Національний режим, а також режим найбільшого сприяння для певних винятків передбачений і для інвестицій (статті 4.4 та 4.5 відповідно).

Для фізичних осіб, які є постачальниками послуг Сторони, і фізичних осіб Сторони, які найняті постачальником послуги Сторони для надання послуги, запроваджується вільне переміщення, що не розповсюджується на фізичних осіб, які намагаються отримати доступ на ринок праці Сторони, а також не повинен застосовуватися до заходів стосовно громадянства, місця проживання чи працевлаштування на постійній основі (ст. 3.10 Угоди про ЗВТ).

Окремі положення Угоди з Україною регулюють питання правового регулювання захисту інтелектуальної власності (ст. 5), державних закупівель (ст. 6.1–6.13). Окремої уваги заслуговують положення щодо правил конкуренції, що стосуються компаній. Так, у ст. 7 Угоди про ЗВТ міститься перелік можливої практики компаній, що є несумісною з належним функціонуванням ЗВТ, включаючи антиконкурентні угоди та зловживання домінуючим становищем. Однак, визначено, що такі положення не повинні тлумачитись як такі, що створюють будь-які прямі зобов'язання для підприємств. Окремий розділ Угоди про ЗВТ регулює національний режим та режим найбільшого сприяння для захисту інвестицій та прав інвесторів сторін.

У рамках Угоди про ЗВТ між країнами ЄАВТ та Україною створений власний інституційний механізм, представлений Спільним комітетом (ст. 8 Угоди), що

наділений повноваженнями наглядати за процесом імплементації цієї Угоди, слідкувати за виконанням сторонами своїх зобов'язань, вирішувати суперечки, які виникають із тлумачення та застосування цієї Угоди. Він приймає рішення та рекомендації на консенсусній основі, а також наділений правом вносити зміни до додатків та протоколів (ст. 8 п. 7), хоча зміни до Угоди про ЗВТ потребують вираження згоди шляхом їх ратифікації, прийняття або приєднання відповідно до внутрішніх конституційних процедур (ст. 10.5). Однак, до сфери Спільного комітету належить внесення змін до додатків і протоколів до цієї Угоди, причому такі зміни й доповнення набирають чинності в порядку, визначеному у відповідному рішенні, прийнятому Спільним комітетом. Іншими словами, Спільний комітет має право розширювати або звужувати сферу дії зони вільної торгівлі.

Однією з цілей ЗВТ між країнами ЄАВТ та Україною є сприяння взаємній торгівлі. Угодою про ЗВТ встановлені зобов'язання сторін щодо спрощення процедур торгівлі товарами і пов'язаними послугами, стимулювання багатостороннього співробітництва з метою посилення участі сторін у розвитку і впровадженні міжнародних правил поведінки та рекомендацій стосовно сприяння торгівлі, а також співпраці у сфері сприяння торгівлі в межах Спільного комітету, створеного на основі Угоди.

Отже, із заснуванням зони вільної торгівлі між Україною та країнами ЄАВТ, які діють за правилами внутрішнього ринку Євросоюзу відповідно до Угоди про заснування ЄЕП, фактично Україна почне співпрацювати на правилами самого внутрішнього ринку Євросоюзу. Однак, жорсткий контроль за дотриманням правил походження товарів унеможливають доступ до ринку Європейського Союзу, оскільки в самій Угоді про ЗВТ зроблено застереження, що товари, які походять з країн ЄЕП, виключені із умов вільної торгівлі, якщо відповідна умова не міститься в Угоді про вільну торгівлю між Україною та Євросоюзом. Фактично створена ЗВТ між країнами ЄАВТ та Україною є значно вужчою порівняно із ЗВТ в рамках країн ЄАВТ.

Можна із впевненістю констатувати, що створення зони вільної торгівлі з країнами ЄАВТ для України стає першим кроком у процесі європейської економічної інтеграції. Укладена Угода про ЗВТ між Україною та країнами ЄАВТ надасть можливість пристосувати українське законодавство до норм внутрішнього ринку Євросоюзу. Дослідження правових форм співробітництва України з іншими країнами на основі зон вільної торгівлі стає актуальним з огляду на перспективу укладання угоди про асоціацію з Європейським Союзом, основу якої складає поглиблена зона вільної торгівлі.

ВИКОРИСТАНІ МАТЕРІАЛИ

1. *Agreement on the European Economic Area between the European Communities, their Member States and the Republic of Austria, the Republic of Finland, the Republic of Iceland, the Principality of Liechtenstein, the Kingdom of Norway, the Kingdom of Sweden and the Swiss Confederation* // Official Journal. — 1994. — № L 1.
2. *Муравйов В. І.* Міжнародні угоди Європейського Союзу та *acquis communautaire* // Право України. — 2012. — № 3–4. — С. 306–320.

3. *Березовська І.* Правові механізми інтеграції в рамках Європейського економічного простору : досвід для України // Право України. — 2011. — № 8. — С. 236–244.
4. *Петров Р. А.* Соглашение о Европейском экономическом пространстве – модель интеграции без формального членства в Европейском Союзе // Європейські студії і право. — 2010. — № 2 [Електронний ресурс] // Сайт «europa.org.ua». — Режим доступу : http://www.europa.org.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=138&Itemid=104&lang=uk&limitstart=2
5. *Смирнова К. В.* Європейська інтеграція України: перспектива зони вільної торгівлі з країнами Європейської асоціації вільної торгівлі (ЄАВТ) // Право України. — 2011. — № 9. — С. 201–207.
6. *Закон України* від 7 рудня 2011 р. № 4091-VI «Про ратифікацію Угоди про вільну торгівлю між Україною та державами ЄАВТ, Угоди про сільське господарство між Україною та Королівством Норвегія, Угоди про сільське господарство між Україною та Ісландією та Угоди про сільське господарство між Україною та Швейцарською Конфедерацією» // Офіційний вісник України. — 2012. — № 1.
7. Угода між країнами ЄАВТ та Чилі від 26 червня 2003 р. [Електронний ресурс] // Сайт «efta.int». — Режим доступу : <http://www.efta.int/free-trade/free-trade-agreements/chile.aspx>

Смирнова К. В. Економічна інтеграція в рамках Європейської асоціації вільної торгівлі: досвід для України

Анотація. Стаття присвячена дослідженню теоретичних та практичних питань економічної інтеграції в рамках ЄАВТ. Висвітлюються основні питання інтеграції в рамках ЄАВТ та створення мережі зон вільної торгівлі ЄАВТ з третіми країнами. Спеціальна увага приділена правовому аналізу Угоди про вільну торгівлю між Україною та країнами Європейської асоціації вільної торгівлі.

Ключові слова: економічна інтеграція, СОТ, ЄАВТ, зона вільної торгівлі, Україна.

Смирнова К. В. Экономическая интеграция в рамках Европейской ассоциации свободной торговли: опыт для Украины

Аннотация. Статья посвящена исследованию теоретических и практических вопросов экономической интеграции в рамках ЕАСТ. Освещаются основные вопросы интеграции в рамках ЕАСТ и создания сети зон свободной торговли ЕАСТ с третьими странами. Специальное внимание уделено правовому анализу Соглашения о свободной торговле между Украиной и странами Европейской ассоциации свободной торговли.

Ключевые слова: экономическая интеграция, ВТО, ЕАСТ, зона свободной торговли, Украина.

Smyrnova K. Economic Integration in European Free Trade Association: Experience for Ukraine

Annotation. The article is devoted to the analysis of theoretical & practical issues of economic integration within EFTA. The article elucidates main problems of integration in EFTA & creating of a network of free trade areas with the third countries. Special attention is paid to the research of the Free Trade Agreement between Ukraine & the EFTA states.

Key words: economic integration, WTO, EFTA, free trade area, Ukraine.